

ВАЖНИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ВАШАТА ИСПЛАТА И УСЛОВИ НА РАБОТА

За вашите права и обврски на работа за време на влијанието на коронавирусот дознајте повеќе на интернет страницата coronavirus.fairwork.gov.au

Вработените лица во Австралија имаат права и заштита на работа, според:

FAIR WORK LAWS (ЗАКОНИ ЗА ПРАВЕДНА РАБОТА)	РАБОТНИ СПОГОДБИ	КОЛЕКТИВНИ РАБОТНИ ДОГОВОРИ	ДОГОВОРИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> минимални права за сите вработени лица тука се вклучени National Employment Standards (Национални стандарди за вработување) 	<ul style="list-style-type: none"> ги утврдуваат минималните исплати и работни услови за стопанска гранка или вид на занимање важат за најголем број на вработените во Австралија 	<ul style="list-style-type: none"> ги утврдуваат минималните исплати и работни услови за одредено претпријатие се договараат и одобруваат преку формална постапка 	<ul style="list-style-type: none"> нудат дополнителни услови за поединечно вработено лице не може да ги отстранат или намалат минималните права

Најдете ја вашата работна спогодба на www.fairwork.gov.au. Проверете дали вашето претпријатие има колективен договор на www.fwc.gov.au/agreements



ПОВИКУВАЊЕ НА РАБОТА ПО ПОТРЕБА

Доколку на работа ве викаат по потреба, кога почнувате со работа вам исто така треба да ви дадат Информативна изјава за работа по потреба. За повеќе информации, посетете го местото на интернет www.fairwork.gov.au/ceis.



ИСПЛАТА

Стапките на вашата минимална исплата се наоѓаат во вашата работна спогодба или колективниот договор. Ако не постои работна спогодба или колективен договор за вашата работа, мора да ја добивате барем Националната минимална плата. **Не можете да се согласите да ви плаќаат помалку.** Минималните стапки на исплата обично се обновуваат секоја година.

Дознајте колку треба да ве плаќаат на www.fairwork.gov.au/minimum-wages

НАЦИОНАЛНА МИНИМАЛНА ПЛАТА Од 1 ЈУЛИ 2021	\$20.33 на час со полно или скратено работно време	\$25.41 на час работа на повик (casual)	Користете го нашите бесплатни дигитрони за да ги проверите вашите права во врска со исплати, одмор и прекинување на работниот однос на: www.fairwork.gov.au/pact
Ова се стапките на исплата за возрасни вработени лица кои немаат работна спогодба или колективен договор. Пониски стапки на исплата може да се применуваат за млади лица, ученици на обука за занает и лица со попреченост.			



НАЦИОНАЛНИ СТАНДАРДИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

За сите вработени лица важат минимални стандарди на вработување. Може да се применуваат правила и исклучоци. **Може да дознаете повеќе во вашата работна спогодба.** Дознајте повеќе за Националните стандарди за вработување на www.fairwork.gov.au/NES

	Вработени лица со полно и скратено работно време	Вработени лица на повик
Годишен одмор	✓ 4 недели платено отсуство од работа секоја година (пропорционално за вработени лица со скратено работно време) + 1 недела за работници кои работат на смени и кои исполнуваат услови за тоа	✗
Отсуство од работа заради лични или семејни околности (отсуство заради болест или како негувател)	✓ 10 дена платено отсуство од работа годишно (пропорционално за вработени лица со скратено работно време)	✗
Отсуство од работа како негувател	✓ 2 дена неплатено отсуство од работа при дозволен случај (ако вработеното лице ги искористило деновите на платено отсуство од работа заради лични или семејни околности)	✓ 2 дена неплатено отсуство од работа во случај на дозволени околности
Отсуство од работа заради смрт/болест во семејството	✓ 2 дена платено отсуство во случај на дозволени околности	✓ 2 дена неплатено отсуство од работа во случај на дозволени околности
Отсуство од работа заради семејно и домашно насилство	✓ 5 дена неплатено отсуство во период од 12 месеци	✓ 5 дена неплатено отсуство во период од 12 месеци
Отсуство од работа заради работа во заедницата	✓ 10 дена платено отсуство со комбинирана исплата (исплата од суд и исплата од работодавачот) + неплатено отсуство според потреба	✓ Неплатено отсуство според потреба
• Поротничка должност	✓ Неплатено отсуство според потреба заради вклучување во активност	✓ Неплатено отсуство според потреба заради вклучување во активност
• Доброволни активности за контролирање на ургентни случаи	✓ Платен одмор (износот и правилата за право на овој одмор се разликуваат меѓу териториите и државите)	* Е различен во териториите и државите
Одмор после долгогодишен стаж	✓ 12 месеци неплатено отсуство – може да се продолжи до 24 месеци со согласност од работодавачот	✓ 12 месеци неплатено отсуство за вработени на редовен и систематски повик – може да се продолжи до 24 месеци со согласност од работодавачот
Родителско отсуство од работа право се добива после навршени 12 месеци стаж	✓ Вработени со полно работно време – 38 часа неделно + разумен број на дополнителни часови	✓ Вработени со скратено работно време и работници на повик – 38 часа или вообичаениот број на часови на работа на вработеното лице (помалиот број на часови) + дополнителен број на часови во разумни граници
Максимален број на работни часови	✓ Платен ден ако вообичаено работите тој ден. Ако побараат да работите тој ден, можете да одбиете, ако имате прифатливи причини за тоа	✓ Неплатен ден. Ако побараат да работите тој ден, можете да одбиете, ако имате прифатливи причини за тоа
Државни празници	✓ Известување 1-5 недели однапред (или исплата наместо известување) во зависност од периодот на вработување и возраста	✗
Известување за прекин на работниот однос	✓ исплата за 4 -16 недели во зависност од периодот на вработување (има неколку исклучоци)	✗
Исплата за испуштање од работа како технолошки вишок право се добива после навршени 12 месеци стаж	✗	✓ Во одредени околности, тоа е правото да преминете во вработено лице со полно или скратено работно време.
Премин од работа по потреба (conversion)	✗	✓

ВАЖНИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ВАШАТА ИСПЛАТА И УСЛОВИ НА РАБОТА



ФЛЕКСИБИЛНОСТ

После навршени 12 месеци стаж, можете да поднесете писмено барање за **флексибилни работни услови** ако сте на возраст од 55 години или постари, негувател, имате попреченост, изложени сте на насилство од член на семејството (или се грижите за член на семејството или домаќинството кој е жртва на насилство), или ако сте родител на, или сте одговорни за неа на, дете на школска или претшколска возраст. Тука се вклучуваат вработени лица кои се враќаат на работа после родителско или отсуство заради посвојување на дете, кои бараат да работат со скратено работно време за да можат да се грижат за детето. Вашиот работодавач мора да ви одговори на писмено во рок од 21 ден. Тој може да го одбие вашето барање само во случај на разумни деловни причини.

Вие и вашиот работодавач исто така можете да **склучите поединечен договор за флексибилни работни услови**. Овој договор ќе измени како одредени услови од вашата работна спогодба или колективниот договор ќе важат за вас. Поединечниот договор за флексибилни работни услови мора да е искрен избор – тој не може да биде услов на вработување – и општо земено вие мора да бидете во подобра ситуација. Дознајте повеќе на:

www.fairwork.gov.au/flexibility

ДАЛИ ЗНАЕВТЕ?

Можете да подготвите бесплатна My account (Моја сметка) за да ги чувате сите податоци во врска со вашето работно место на едно место на:

www.fairwork.gov.au/register

Можете да најдете бесплатни курсеви на Интернет кои ќе ви помогнат при започнување на нова работа или проблематични разговори на работа, отидете на:

www.fairwork.gov.au/learning

Апликацијата **Record My Hours app** ви овозможува брзо и лесно да водите евиденција колку часови работите. Таа е бесплатна на App Store и Google Play.



ПРЕКИНУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ ОДНОС

Кога вашето вработување ќе заврши, во вашата крајна исплата треба да се вклучени **сите ненаплатени износи на кои имате право**, на пример, плати, неискористен годишен одмор и одмор после долгогодишен стаж.

Може да имате право да добиете **известување за прекин на работниот однос**, или исплата наместо известување. Ако ве отпуштат заради сериозна злоупотреба на службена должност, тогаш немате право да добиете известување. Ако вие дадете отказ, можеби ќе треба да му доставите известување на работодавачот. За да проверите дали е потребно известување и што треба да биде вклучено во вашата крајна исплата, отидете на:

www.fairwork.gov.au/ending-employment

Ако сметате дека вашето **отпуштање од работа е неправедно**, имате **21 календарски ден** да поднесете барање до Fair Work Commission (Комисија за праведни работни односи). Се применуваат правила и исклучоци. Дознајте повеќе на:

www.fairwork.gov.au/termination



ЗАШТИТНИ МЕРКИ НА РАБОТА

Сите вработени лица имаат право на заштита на работа. Не смеат со вас да се однесуваат на различен начин заради тоа што имате или користите право на работа, на пример, правото да барате флексибилни работни услови, да користите одмор или да поднесете жалба или барање за информации во врска со вашето вработување.

Имате право да се зачлените во работнички синдикат или да изберете да не го направите тоа, и да се учествувате во законски дозволен штрајк или да изберете да не го направите тоа.

Исто така сте заштитени кога сте привремено отсутни од работа заради болест или повреда, од дискриминација, заплашување и малтретирање, принуда, погрешно застапување, лажни договори, и прекумерно влијание или притисок. Дознајте повеќе на:

www.fairwork.gov.au/protections



СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРИ

При склучување на колективните договори преговараат работодавачите, нивните вработени и застапници на вработените (на пример, синдикатот). Оваа постапка се нарекува 'спогодување' при која мора да се почитуваат утврдени правила. Fair Work Commission ги проверува и одобрува договорите. За информации во врска со склучување, менување или укинување на колективен договор, отидете на:

www.fwc.gov.au/agreements



ПРЕНЕСУВАЊЕ НА СОПСТВЕНОСТ НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Ако работната организација премине во сопственост на друго лице, тогаш вашиот работен однос со стариот работодавач престанува. Ако новиот работодавач ве вработи во рок од три месеци да ја изведувате истата (или слична) работа, некои од вашите права може да се пренесат на новиот работодавач. Ова може да се случи ако, на пример, се продаде претпријатието или се ангажираат надворешни работници. Дознајте повеќе на:

www.fairwork.gov.au/transfer-of-business



ПРАВО НА ВЛЕЗ

Синдикалните службеници кои имаат дозвола за влез може да влезат во претпријатието за да разговараат со работниците кои имаат право да ги застапуваат, или да испитаат сомнителни безбедносни проблеми или прекршоци на работните закони.

Тие мора да се придржуваат до одредени барања, на пример, да го известат работодавачот и можат да прегледуваат и копираат одредени документи. За лицето кое има дозвола, неговата организација и вашиот работодавач важат строги правила за доверливост. Дознајте повеќе на:

www.fwc.gov.au/entry-permits

КОЈ МОЖЕ ДА ПОМОГНЕ?

FAIR WORK OMBUDSMAN (НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ ЗА ПРАВЕДНА РАБОТА)

- информации и совети во врска со исплати и права
- бесплатни дигитрони, образци и курсеви на Интернет
- помага во решавање на проблеми на работното место
- испитува и применува прекршоци на закони за работното место.

www.fairwork.gov.au - 13 13 94

FAIR WORK COMMISSION (КОМИСИЈА ЗА ПРАВЕДНИ РАБОТНИ ОДНОСИ)

- сослушува тврдења за неправедно отпуштање од работа, незаконско прекинување на работниот однос, заплашување, дискриминација или 'неповолни активности' на работа
- одобрува, менува и прекинува колективни договори
- издава дозволи за влез на работното место и решава работни спорови.

www.fwc.gov.au - 1300 799 675